

ZELJKO KNEZEVIC

НОВАЦ КРАЉА СТЕФАНА ПРВОВЕНЧАНОГ И КРАЉА УРОША I

5 идентификационих карактеристика

ЛОНДОН МАРТ 2021

Ових 5 идентификационих карактеристика су:

1. Тежина. 2.178г +/- 1%
2. Величина. 20-21мм
3. Ковнички знак
4. Линија преко врха трона
5. Украсна слова

Имамо 2 врсте Српског средњовековног новца са одговарајућим карактеристикама.

Прва врста има опис STEFANV REX S STEFANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН), а друга врста има опис VROSIV REX S STEFANV (УРОШ КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН).

Мирослав Јовановић у својој књизи „Српски Средњовековни Новац“ каталог 2012 страна 11 тврди да су пронађене две српске средњовековне оставе новчића. Ранија је била Тетовска остава која је садржала само новчиће првог типа са описом STEFANV REX S STEFANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН). Друга каснија, Веронска остава садржала је обе врсте. То нас доводи до закључка да STEFANV REX S STEFANV врста претходи и је старија од VROSIV REX S STEFANV врсте.

Стефан Урош I

су само титуларна имена). Не би било први пут да остане забележено само титуларно име владара.² Та могућност враћа на претпоставку да је он могао да кује и новац са именом VROSIVS - врсту са декоративним словима која је у овом каталогу приписана Милутину. Та врста има нешто мању просечну тежину што указује на касније ковање. Најстарија остава, која садржи српски средњовековни новац - Тетовска³, похрањена 1281, није садржала ни један примерак са именом VROSIVS, док Веронска остава похрањена најраније 1283. садржала је такве динаре за које је Г. Чермошник доказао да припадају краљу Милутину. Милутин је у другом делу своје владавине оборио тежину свога новца за око 20%. Урош I тек почиње да кује, с почетка

Следећи докуменат је био објављен у Monumenta Serbica spectantia historiam Serbiae Bosnae Ragusii књизи од Ф Миклосића у Бечу 1858 године, страница 71.

E codice, initio saeculi XIV. in Serbia scripto, typicon continente, bibliothecae caesariae Petropoli. P. J. Šafar. Wiener Jahrb. LIII. Anzeigebblatt. 27.

Міксеца марда .кѣ. прѣстави се Стефанъ краль, ђеѡ-
ктистъ монахъ, лѣто .жѡкѣ.

E Vukii typico chilandarensi.

LXX. (1275—1321).

Stephanus Uroš, Serbiae rex, confirmat donationem factam a Stephano rege (1222—1228) monasterio S. Mariae in insula Melita (Meleda Млѣтѣ).

Стефанъ Оурошъ, по милости вожиѣи краль, оуноукъ господина ми крала Стефана, синъ господина ми крала Оуроша, видѣвъ створеніе господина дѣда ми крала Стефана манастирѣю светые богородице иже на Млѣтѣ, никакоже дрѣвноухъ разорити прѣдѣложенныхъ ниамъ, нѣ паче потвѣдихъ, аще ко и въ грѣскѣ соуду ми, нѣ вѣтвие іесемя благаго корене свѣтнихъ господь родителъ моухъ. тѣмъже аще кто дрѣзнеть разорити прѣдѣложенаѣ светнымъ господиномъ дѣдомъ ми и мьною потвѣрженны, такоки да воудѣ проклетъ штъ господа кога всѣдръжителя и прѣскете богородице, и да мѣ је соупрѣкница света богородица на страшномъ соудници, и штъ мене грѣшкнаго да је проклетъ. сего ради писавъ и подьписахъ.

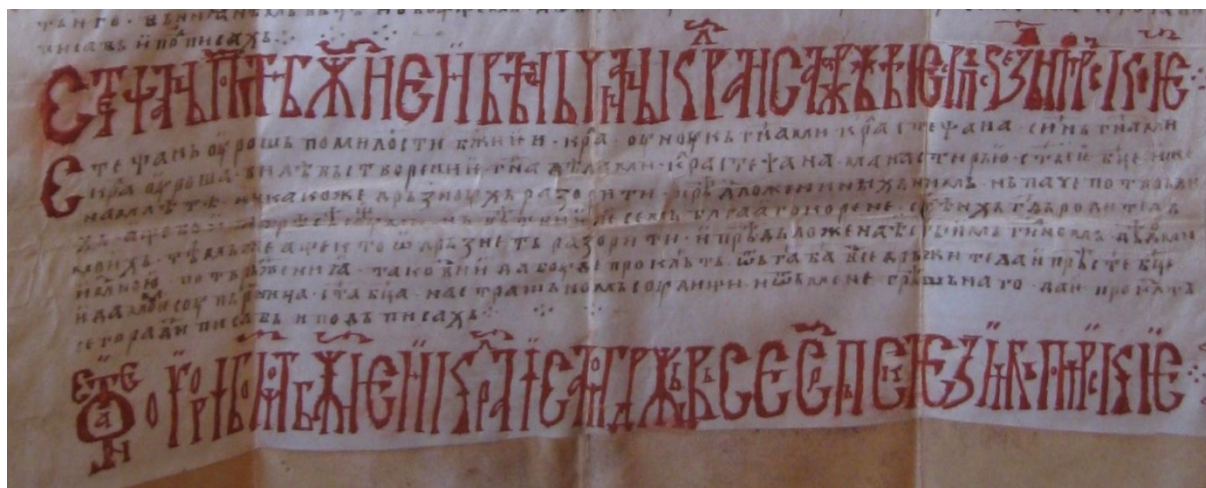
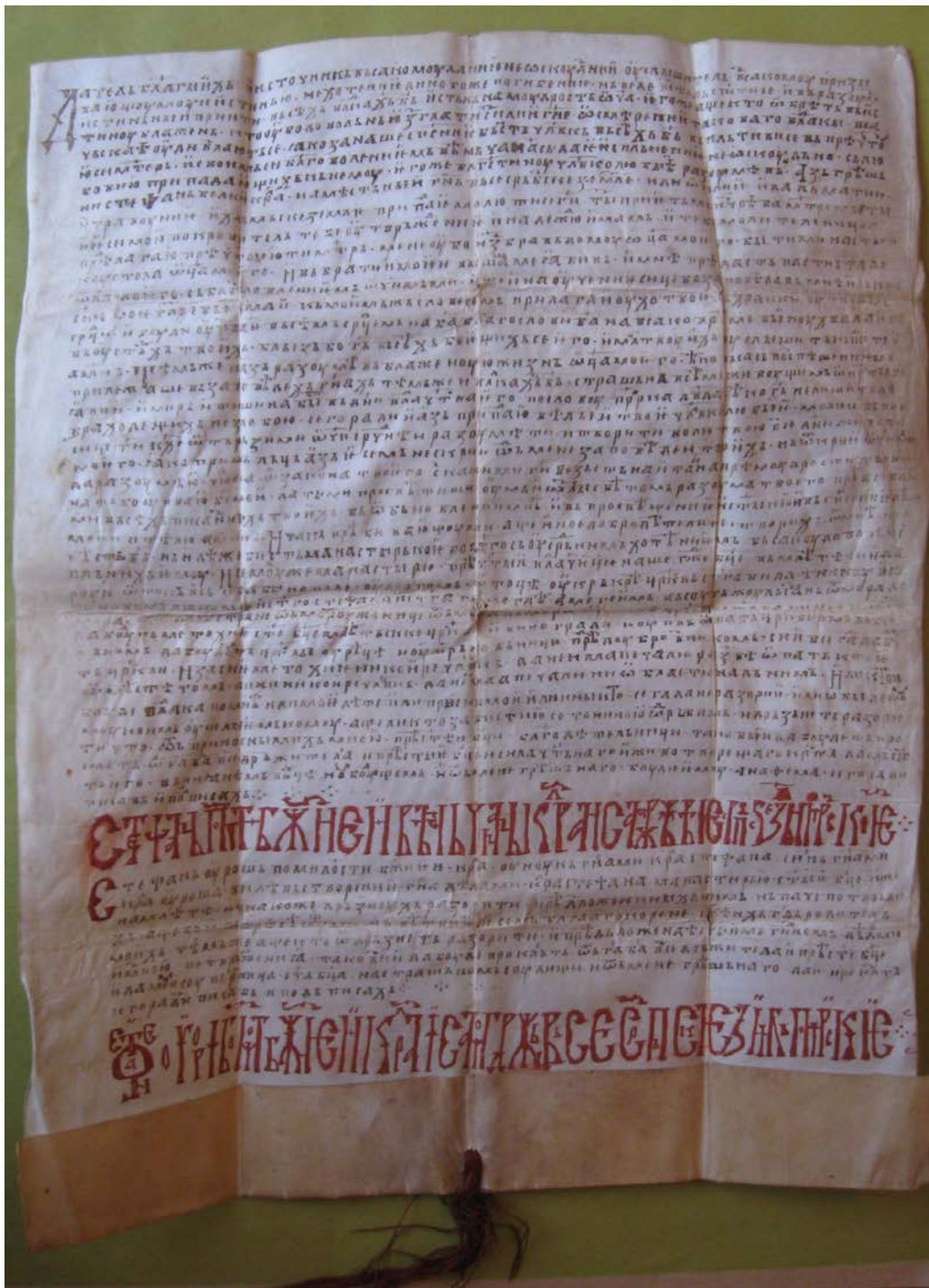
Стефанъ Оурошъ по милости вожиѣи краль и самодрѣжцьць все сръпскѣ земль и поморьскѣ.

Sigillum avulsum. Origin. membran. in c. r. archivio Viennaе. Сюмен. 52. Donationem regis Stephani habes sub XVII.

У првој линији пише: “Стефанъ Оурошъ, по милости вожиѣи краль, оуноукъ господина ми крала Стефана, синъ господина ми крала Оуроша, ...”

“ Стефан Урош, по милости војој краль, унук господина ми краља Стефана, син господина ми краља Уроша, ...”

Следећи докуменат је Српски краљевски докуменат из Државне архиве у Дубровнику. Написан 1306 године краљ Стефан Урош II Милутин Немањић додељује манастиру на острву Мљет поседе у околини Дубровника и разне привилегије.

На дну документа између два реда краљевог потписа, краљ наводи: „Стефанб Оурошб, по мнлостн вжнлєн кра, оуноукб гнамн кра Стефана, синб гнамн кра Оуроша, ...“

„Стефан Урош, по божјој милости краљ, унук нашег краља Стефана, син нашег краља Уроша, ...“

У оба документа краљ Стефан Урош II Милутин Немањић (1282–1321) идентификује свог деду као Стефана, а оца као Уроша. Он сам потписује ове документе као Стефан Урош, узимајући оба имена као краљевске титуле.

Његов деда је био Стефан Првовенчани који је био велики кнез Србије од 1196 године и први краљ Србије, па отуда и име, од 1217. Владао је до своје смрти 1228 године.

Желећи да буде краљ, Стефан Првовенчани је одлучио да затражи одобрење од папинства. Папа Хонорије III, рођен као Ценцио Савели, био је римски бискуп и као такав поглавар Католичке цркве и владар Папске државе од 18 Јула 1216 до своје смрти 1227. Није јасно шта је Стефан обећао у вези статуса католичке цркве, могуће подршку Петом крсташком рату, настојању да се света земља ослободи од Египта. У сваком случају папски легат је коначно стигао 1217 године и крунисао Стефана.

Стефан Првовенчани је прогласио независност од Византије и проглашен је „краљем свих српских земаља и приморја“. Напредак Католичке цркве у Србији није дуго трајао, али је наљутио српско свештенство. Многи су се успротивили Стефановом крунисању, а његов брат Сава је протествовао напуштањем Србије и повратком на планини Атос.

Каснији Српски свештеници Доментијан (1210-1264), познат и као Доментијан Хиландаријан или Хиландарски, који је био главна фигура средњовековне Српске књижевности и филозофије и монах у манастиру Хиландар, па отуда и име, писао је да је крунисање обавила папина легата.

Неколико деценија касније Теодосије Хиландаријан (1246–1328), који је био Српски православни свештеник и један од најзначајнијих Српских писаца у средњем веку, тврдио је да је Стефана крунисао његов брат Сава. Противречност је навела неке Српске историчаре да закључе да је Стефан имао два крунисања.

Прво од папске легате 1217 године, а друго 1219, две године касније, од тада првог Српског архиепископа Саве (1174-1236), познат као просветитељ, православни монах, први архиепископ аутокефалне Српске цркве, оснивач Српског права и дипломата.

На свом крунисању 1217 крунисан је заједно са својом другом супругом Аном Дандоло (1217–1258), венчани 1207/1208, унуком венецијанског дужда Енрика Дандола који је био 41 дужд Венеције од 1192 до његове смрти 1205. Они су имали једног сина и једну ћерку.

Њихов син је био краљ Стефан Урош I, (1243–1276), отац краља Стефана Уроша II Милутина кога у повељама његов син Милутин спомиње као Урош.

Доле можемо видимо млетачке новчиће, слева на десно, од венецијанског дужда Енрика Дандола, који је био 41 дужд Венеције од 1192, од времена владавине краља Стефана Првовенчаног до краја владавине краља Стефана Уроша II Милутина (1321), укључујући Пиетра Зианија (1205–1229), Јацопа Тиопола (1229–1249), Марино Моросини (1249–1252), Рениеро Зено (1252–1268), Лорензо Тиеполо (1268–1275), Јацопо Цонтарини (1275–1280), Ђовани Дандоло (1280–1289), Пиетро Градениго (1289–12) 1311), Марино Зорзи (1311–1312) и Ђовани Соранзо (1312–1328).

Ковнички знаци.

Линија преко врха трона која се савија назад према трону.

Сви новчићи имају тежину од 2.178г +/- 1%, величине 20-21мм, скоро сви имају ковничку ознаку у облику круга, тачке, линије или линија или чак рибе на аверсу, на доњем левиом углу је, унутар престола поред Исусовог стопала, линију преко врха престола која се савија према њему и украсна слова.

Сада их упоредите са следеће две врсте Српског средњовековног новца. Прва врста има натпис STEFANV REX S STEFANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН), а друга врста има натпис VROSIV REX S STEFANV (УРОШ КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН).

Први је врста STEFANV REX S STEFANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН).

Ковнички знаци.

Линија преко врха трона која се савија назад према трону.

Сви новчићи имају тежину од 2.178г +/- 1%, величине 20-21мм, ковничку ознаку у облику круга, тачке, линије или звезде на аверсу, на доњем левиом углу је, унутар престола поред Исусовог стопала, линију преко врха престола која се савија према њему и украсна слова.

Други је врста VROSIV REX SSTEFANV (УРОШ КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН).

Ковнички знаци.

Линија преко врха трона која се савија назад према трону.

Сви новчићи имају тежину од 2.178г +/- 1%, величине 20-21мм, ковничку ознаку у облику круга, тачке, линије или звезде на аверсу, на доњем левиом углу је, унутар престола поред Исусовог стопала, линију преко врха престола која се савија према њему и украсна слова.

Према неким документима, прво помињање „Српског динара“ датира из 1214 године. Један такав документ објављен је у књизи *Monumenta Serbica spectantia historiam Serbiae Bosnae Ragusii* од Ф Миклосић-а у Бечу 1858 године на страни 16 где је краљ Стефан Првовенчани са потписом „Господин Стефан“, а не краљ Стефан, значи издато пре крунисања 1217 године. У овом документу испод наводи да „дубровачки трговци могу слободно трговати у оквиру његовог Краљевства и ако их неко на било који начин повреди, да морају платити“. Овај документ потврђује постојање трговине, а самим тим и могуће постојање прве Српског новца.

XIX. (1195—1228.)

Stephanus, Serbiae rex, constituit, župam, in qua mercatori ragusino damnum inferatur, debere aut sontem tradere aut damnum compensare.

Милостъ створи господство ми доубровъчкимъ тръжничкомъ, да ходѣ по моѣн земли свободно с тръгомъ, безъ правѣде никто да имъ ница не испакости; оу коѣи ли се жѣпѣ що испакости, тази жѣпа воли да да кривъце воли да плати.

Господинъ Стефанъ.

Sigilli fragmentum. Origin. membran. in c. r. archivio Viennae. A tergo manu recenti: 1200—1300. Спомен. 38.

Шта покушавамо овде да кажемо?

Стефан Првовенчани се жени својом другом женом Аном Дандоло 1207/1208, унуком Енрика Дандола, 41 Дужда Венеције. Жели да буде краљ и тражи подршку папе Хонорија III. Из било ког разлога добија подршку и крунише се за краља са женом Венецијанком 1217. Млетачки новчићи из тог периода су баш као две врсте Српског средњовековног новца. Одговарају му по тежини, величини, ковничким ознакама, линијама, словима, укупном изгледу, квалитетном сребру и изради.

Први Српски рудник сребра Бршково отворен је тек 1250-1260. То значи да Српска краљевина није имала своје сребро на почетку владавине краља Стефана Првовенчаног и његовог сина краља Уроша I.

Скоро сигурно су добили сребро, вештину, знање, стручност и искуство од новог сарадника, Венеције. Те две врсте Српских средњовековних новчића направљене су од високо квалитетног венецијанског сребра, а израђивали су их млетачки високо квалификовани и искусни ковничари.

У овом тренутку вреди напоменути да је након смрти Стефана Првовенчаног престо преузео његов најстарији син краљ Стефан Радослав (1228-1234). Стефан Првовенчани га је у писму манастиру у Жичи именовao својим наследником. На овом документу објављеном у Monumenta Serbica spectantia historiam Serbiae Bosnae Ragusii књизи од Ф Миклосић-а у Бечу 1858 године на страни 11 од трећег реда, пише: “Стефанъ, по божне милости вѣнѣчани прѣви краљъ вѣсе срѣпскиѣ земле, Днѣклитѣ и Травоуниѣ и Далѣмациѣ и Захѣлѣмиѣ, и сѣ прѣвѣзлоукленимъ ми синомъ Радославомъ, по божнен милости намѣтетѣникомъ ми,...

“Стефан, по милости божјој, првовенчани краљ свих српских земаља, Дукље, Травуније, Далмације и Захумља, са мојим превољеним сином Радославом, у милости божјој, мог наследника, ...”

XVIII. (1222—1228.)

Stephanus, Serbiae rex, et filius Radoslavus. Fundatio monasterii Žiča et donatio posteriori tempore eidem monasterio facta.

Семоу же прѣсветоמוу храмоу спаса нашего Исоуса Христа по несповѣданѣи милости его, еже створи ш насъ, Стефанъ, по божие милости вѣнчани прѣви краљъ все сръпскине земље, Дишклитниѣ и Травоуниѣ и Дальмацне и Захълмне, и съ прѣвѣзлаоубленимъ ми синомъ Радославомъ, по божие милости намѣстѣникомъ ми, приносѣвѣ твоѣ штъ твоихъ

Стефан Првовенчани је оженио, око 1186 године, Евдокију Ангелину, најмлађу ћерку Алексија Ангела и Еуфросине Доукаине Каматерине. Евдокија је била нећакниња тадашњег Византијског цара Исака II Ангела. Исак II је уговорио брак. Према Грчком историчару Ницетас Цхониатесу, Стефан и Евдокија су се посвађали и раздвојили, оптужујући једни друге за прељубу, после јуна 1198. Имали су три сина и две ћерке: 2 сина су били краљеви Србије, краљ Стефан Радослав, који је владао 1228–1234 и краљ Стефан Владислав I, који је владао 1234–1243.

Због својих блиских породичних веза, Византијска мајка и жена, краљ Стефан Радослав се определио за кованице које су личиле на Византијске. Доказ је документ из дубровачке архиве који помиње његово име Радослав и показује његов потпис СТЕФАНОС ΡΙΖ, исти потпис који се такође налази на његовим кованицама. Сlike кованица и докуменат из Дубровачке архиве погледајте испод:

На левој страни пише: СТЕФАНОС РІЗ.

Први ред у доњем документу гласи: „Ја, Стефан у Христу богу, благоверни краљ свих држава Рашке и Травуна, унук Светог Симеона Немање и син првовенчаног краља блаженог Стефана монаха Радослава, сам изашао напоље пред мојим братом Владиславом у лето Господње (1234) ...“

Потпис: “СТЕФАНОС РІЗ ДѠКАС”, “СТЕФАН КРАЉ ДУКА.”

Стефанъ хъ абъ вѣрныи кралъ съ хъ рашьки хъ зѣмле и требохъ ни си ни къ. оу моу съ
стагоси мѣсѣ на сѣланѣ и сѣ прѣво вѣнъ хъ анъ на го крала бѣа же но оу нѣ шег а
стѣ фан а мло на хъ а рѣ славъ. вѣлѣ. хъ. ф. м. в. и зѣлѣ хъ оу хъ прѣ брата го мѣ ли вѣла
во мѣ. хъ а пра ко вѣ рни мло еганъ анъ го баръ сѣн ка го прѣ кле тѣ вѣ стѣ ва. при до хъ оу си
гра доу брѣ вѣннѣ. и не зѣ шѣ трѣ бѣ а сѣ лѣ вѣннѣ итѣ баръ сѣ рѣ сѣнѣ. и сѣ вѣ к мѣ вѣ а сѣ
лѣ вѣ бѣ к мѣ но кѣ гра дѣ сѣ ко вѣ мѣ мала и до вѣ лѣ на прѣ шѣ мѣ сѣ по уѣ стѣ но. и мло го дѣ
по уѣ тѣ шѣ. и пра ко вѣ рѣ нѣ мло по слоу жи шѣ. вѣ дѣ крала вѣ стѣ во мѣ то ли го оу ѣ нѣ
хъ по уѣ стѣ нѣ брѣ нѣ по слоу жи нѣ. и не гоу ѣ ннѣ вѣ мѣ нѣ оу тѣ рѣ дѣ нѣ хъ. иа ко ре а к о
ли нѣ бѣ а нѣ коу доу го спо дѣ рѣ ка ко сѣ мѣ бѣ лѣ. а си хъ о дѣ сѣ вѣ онѣ си тѣ рѣ ги по вѣ
и зѣ мѣ нѣ вѣ лѣ стѣ нѣ крала вѣ стѣ ва мѣ нѣ ко вѣ до. и по хъ мѣ мѣ цѣ зѣ мѣ нѣ по хъ тѣ нѣ по вѣ
и нѣ мѣ тѣ рѣ го мѣ крала вѣ стѣ ва лѣн. а а нѣ вѣ сѣ црнѣ а не оу зѣ мѣ лѣ нѣ мѣ мала и нѣ
до вѣ а нѣ. и мло го рѣ шѣ хъ вѣ лѣ сѣ. и а нѣ вѣ то дѣ а нѣ те хъ рѣ бѣ оу и хъ а хъ а то нѣ сѣ
вѣ нѣ гра дѣ нѣ хъ а по лнѣ кѣ вѣ нѣ гра дѣ. ѣ то гавѣ ѣ сво бѣ а тѣ крала вѣ стѣ во мѣ а нѣ а
не дѣ а нѣ тѣ нѣ е сѣ ре. а хъ а вѣ нѣ гра дѣ жѣ рѣ нѣ вѣ нѣ вѣ кѣ ѣ а бѣ а вѣ шѣ нѣ ѣ ѣ чѣ бѣ
ѣ а нѣ до вѣ сѣ до а нѣ сѣ. у то стѣ по сѣ а нѣ а нѣ оу не лѣ зѣ мѣ крала вѣ стѣ ва лѣ нѣ
и нѣ мѣ лѣ нѣ оу и нѣ мѣ лѣ. пра дѣ а оу вѣ а нѣ те ѣ то гѣ сво бѣ до нѣ. и а нѣ нѣ а нѣ лѣ
ѣ те. а оу вѣ а бѣ сѣ по ѣ ноу те зѣ мѣ мѣ о дѣ мѣ по крѣ нѣ те ннѣ дѣ не пѣ дѣ. и а нѣ о
хъ о вѣ мѣ нѣ жи то мѣ нѣ нѣ вѣ ко мѣ кѣ нѣ. хъ о кѣ си нѣ по хъ вѣ кѣ нѣ а вѣ а прѣ хъ вѣ нѣ
оу тѣ рѣ вѣ ннѣ крала вѣ стѣ ва мѣ нѣ у то при мѣ мѣ оу тѣ нѣ оу зѣ мѣ. сѣ вѣ мѣ лѣ нѣ
кѣ лѣ тѣ ва по не вѣ рѣ вѣ ѣ стѣ а нѣ те оу прѣ кле тѣ вѣ стѣ вѣ. ѣ брѣ тѣ е нѣ сѣ то у ло
вѣ кѣ зѣ лѣ. и нѣ ѣ мѣ нѣ нѣ ѣ вѣ шѣ нѣ хъ а по тѣ вѣ рѣ нѣ сѣ. оу то мѣ а нѣ zѣ
дѣ ннѣ ко вѣ ре. нѣ то дѣ а сѣ сѣ пра вѣ а сѣ оу до мѣ пра вѣ мѣ бѣ жѣ тѣ вѣ нѣ nѣ lѣ.
и а ко ре а е пра во нѣ зѣ бѣ тѣ рѣ шѣ нѣ оу крала вѣ стѣ во мѣ а нѣ вѣ а лѣ вѣ брѣ nѣ mѣ
лѣ nѣ pнѣ a сѣ e lѣ lѣ. и сѣ то бѣ оу доу по дѣ роу ко вѣ крала вѣ стѣ ва лѣ nѣ. бѣ оу
доу коу а нѣ сѣ ѣ оу стѣ нѣ оу жѣ nѣ вѣ nѣ прѣ чѣ нѣ тѣ nѣ ѣ то лѣ tѣ re. оу мѣ o lѣ g
сѣ o tѣ vѣ nѣ nѣ брѣ a до nѣ nѣ nѣ tѣ rѣ vѣ a nѣ. и нѣ брѣ a tѣ oу e dѣ a nѣ nѣ nѣ
i tѣ o lѣ jѣ o ѣ bѣ o lѣ a rѣ kрала вѣ стѣ ва lѣ nѣ. i tѣ o хъ o kѣ sѣ nѣ по tѣ vѣ o rнѣ tѣ nѣ. nѣ lѣ a lѣ
g nѣ vѣ nѣ a kѣ z a nнѣ nѣ lѣ a vѣ sѣ nѣ tѣ nѣ ѣ kрала вѣ стѣ ва lѣ nѣ. по жѣ нѣ o tѣ жѣ
mѣ o mѣ nѣ a kѣ o nѣ lѣ nѣ. и nѣ ѣ sѣ tѣ a nѣ dѣ tѣ e lѣ o sѣ nѣ oу nѣ oу e nѣ nѣ p a oу nѣ oу
e nѣ nѣ nѣ mѣ kѣ tѣ o lѣ jѣ o bѣ o lѣ rнѣ nѣ nѣ lѣ nѣ. и хъ o kѣ sѣ nѣ по tѣ vѣ o rнѣ tѣ nѣ bѣ a dѣ mѣ oу
sѣ o dѣ nѣ sѣ tѣ a bѣ i dѣ. и kрѣ tѣ y tѣ mѣ nѣ. и vѣ sѣ nѣ tѣ oу sѣ nѣ vѣ kѣ nѣ oу vѣ oу a oу
i sѣ nѣ. nѣ sѣ vѣ rѣ шѣ nѣ bѣ oу a oу i sѣ nѣ kѣ a шѣ nѣ vѣ bрѣ nѣ a oу bѣ vѣ nѣ kѣ tѣ vѣ i sѣ o nѣ vѣ a nѣ sѣ
dѣ o kѣ tѣ ѣ bѣ e k a tнѣ vѣ e sѣ mѣ kѣ mѣ nѣ vѣ kѣ по sѣ lѣ a nнѣ lѣ a o nнѣ lѣ. sѣ gѣ o bѣ o r a nнѣ oу
tѣ rѣ a nнѣ vѣ nѣ o nнѣ sѣ a xъ pѣ oу kѣ o rѣ kрала вѣ стѣ ва lѣ nѣ. bѣ a lѣ. vѣ шѣ nѣ sѣ a mѣ a nнѣ
tѣ rѣ vѣ a r a dѣ. и nѣ nѣ kтнѣ o nнѣ. a. и a sѣ sѣ dѣ xъ e rѣ mѣ nѣ tѣ a o sѣ tѣ o r a mѣ dѣ
ѣ mѣ o lѣ tѣ a nнѣ sѣ o tѣ o rѣ kѣ o dѣ nѣ

Стефанъ

Владиславъ

Његов млађи брат краљ Стефан Владислав I, владао је 1234–1243. Занимљиво је приметити и да имамо 2 врсте Српских средњовековних новчића са именом Владислав. Један има латинични натпис, други има Српски ћирилични натпис.

Могуће је да су кованице са латиничним натписом од краља Стефана Владислава I.

А они са Српским ћириличним натписом од краља Владислава II (1321-1324), сина краља Стефана Драгутина (1276-1282).

Након владавине његовог старијег брата Владислава I, син краља Стефана Првовенчаног и млетачке краљице Ане Дандоло, Урош I постаје краљ Србије и влада од 1243 до своје смрти 1276.

Да ли је могуће да због ране политике, папске и Венецијанске подршке и породичних веза Стефан Првовенчани кује кованице попут Венецијанског матапана са њиховим одобрењем и са натписом STEFANV REX SSTEANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН)?

15 година након смрти свог оца и након владавине своја 2 старија брата, Урош I постаје краљ поново користећи породичне везе своје мајке, јер је она још увек била жива током првих 15 година његове владавине до 1258 године, кује кованице баш као Венецијански матапан, али са натписом VROSIV REX SSTEANV (УРОШ КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН).

Његова два сина краљ Стефан Драгутин и краљ Стефан Урош II Милутин кују сличне врсте матапана са истим натписом, али је тежина тих новчића смањена за 20%, тако да немају $2.178\text{g} \pm 1\%$, величина је смањена на 19-20мм, на аверсу, доњем левом углу унутар престола поред Исусовог стопала нема ковничких знакова у облику круга, тачке, линије или звезде, нема линије преко врха престола која се савија према њему а нема ни украсних слова.

Данте Алигхиери, вероватно Дуранте ди Алигхиеро дегли Алигхиери и често називан једноставно Дантеом, био је италијански песник, писац и филозоф (1265-1321), у својој књизи је Српског краља назвао фалсификатором кованица. Како је током владавине краља Драгутина (1276-1282) био само младић, највероватније је мислио на краља Милутина (1282-1321) који је умро исте године као и он.

То је зато што су до тада Српски новчићи још увек изгледали попут Венецијанских, али су били лакши и нешто мањи, па су стварали проблеме трговцима и трговини. Смањење тежине проузроковало је да Данте и Република Венеција Српски матапан тада назову лажним. Нема доказа да је Млетачка Република икада називала Српски новчић лажним пре владавине краља Милутина.

Да резимирамо:

Средњовековна Венеција и средњовековна Србија имају сличне новчиће типа матапан.

Венецијански новчићи на реверсу имају име Дужда с леве стране, а S.M.VENETI, свети Марко од Венеције, с десне стране. У средини уз дршку испод заставе налази се титула DVX.

Српски новчићи имају име краља на левој страни и светог Стефана на десној, мученик из првог века, Исусов ученик којег су Јевреји каменовали до смрти, посматрано од Саула прогонитеља хришћана који је и сам касније постао хришћанин, познати апостол Павле. У средини уз дршку испод заставе налази се титула REX.

Ту се разлике завршавају. Сви новчићи имају тежину од $2,178\text{g} \pm 1\%$, осим ако нису одсечени или оштећени и величину од 20-21мм. На аверсу имају ковничке знакове у облику круга, тачке, црте или звезде, у доњем левом углу унутар престола поред Исусове ноге, линију преко врха престола која се савија према њему и украсна слова.

Онда у комбинацији имамо породичне везе и тадашње политичку и верску ситуацију.

Различити документи из тог времена указују на трговину са Венецијом и Дубровником и помињу први Српски новац већ 1214 године, али Србија у то време није имала рудник сребра све док се Бршово рудник није отворио око 1250-1260. Вештина, знање, стручност и искуство су потребни да би се направили тако лепо примери који су преживели до данас. Те две врсте Српских средњовековних новчића рађени су од високо квалитетног готово чистог Млетачког сребра, а израђивали су их високо квалификовани и искусни Млетачки ковничари. Такав подухват могао се догодити само уз благослов, одобрење и подршку Републике Венеције и католичке цркве.

Можда су се надали да ће Србија постати блиски савезник и подржати их у предстојећем Петом крсташком рату који се борио за ослобађање свете земље од Египта. У сваком случају резултат је био врло близак дизајн у облику, изгледу, осећају, величини, тежини, па чак и ситни детаљи попут ковничких ознака и линије изнад престола, Венецијанском матапану.

Само за време краља Милутина, где су се величина, тежина, изглед и дизајн променили, Република Венеција се жалила и називала Српски новац копијом, фалсификатом и лажним.

Оно што говоримо узимајући у обзир све горе наведено је да су кованице типа матапан са 5 идентификационих карактеристика:

1. Тежина. 2.178г +/- 1%
2. Величина. 20-21мм
3. Ковничке ознаке. Круг, тачка, линија или звезда
4. Линија преко врха престола и
5. Украсна слова,

са натписом: STEFANV REX SSTEANV (СТЕФАН КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН) су новчићи краља Стефана Првовенчаног Немањића.

А они са натписом VROSIV REX SSTEANV (УРОШ КРАЉ СВЕТИ СТЕФАН) су новчићи краља Уроша I Немањића.

Нема сумње да је краљ Стефан Првовенчани ковао новац.

Сваки краљ и владар сваке суверене државе има право и жељу да то учини. Ковање кованица је увек било знак независности и суверенитета. Како се његов новац помиње већ 1214 године, могуће је да је чак почео ковати новчиће пре крунисања 1217 године.

Како то да први Српски краљ не кује први Српски новац?

Стефан Урош II Милутин је свог деду краља Стефана Првовенчаног Немањића називао СТЕФАН, а свог оца краља Уроша I Немањића УРОШ.

Из Тетовске и Веронске оставе знамо да су они новчићи са натписом STEFANV REX SSTEANV старији и ковани први.

Сада упоредите ове следеће новчиће:

Упоредите лица краља, лица свеца, слова, врх престола, ковничке знакове и тежину.

Очигледно није исти краљ!

Лица су веома различита, слова на 2 примера на десној страни нису украсна, престо је различит, на врху нема линије која се савија назад, нема ковничких знакова и тежина је 1,527г и 1,463г. 2 на левој страни су г и 2,185г. Јасне разлике.

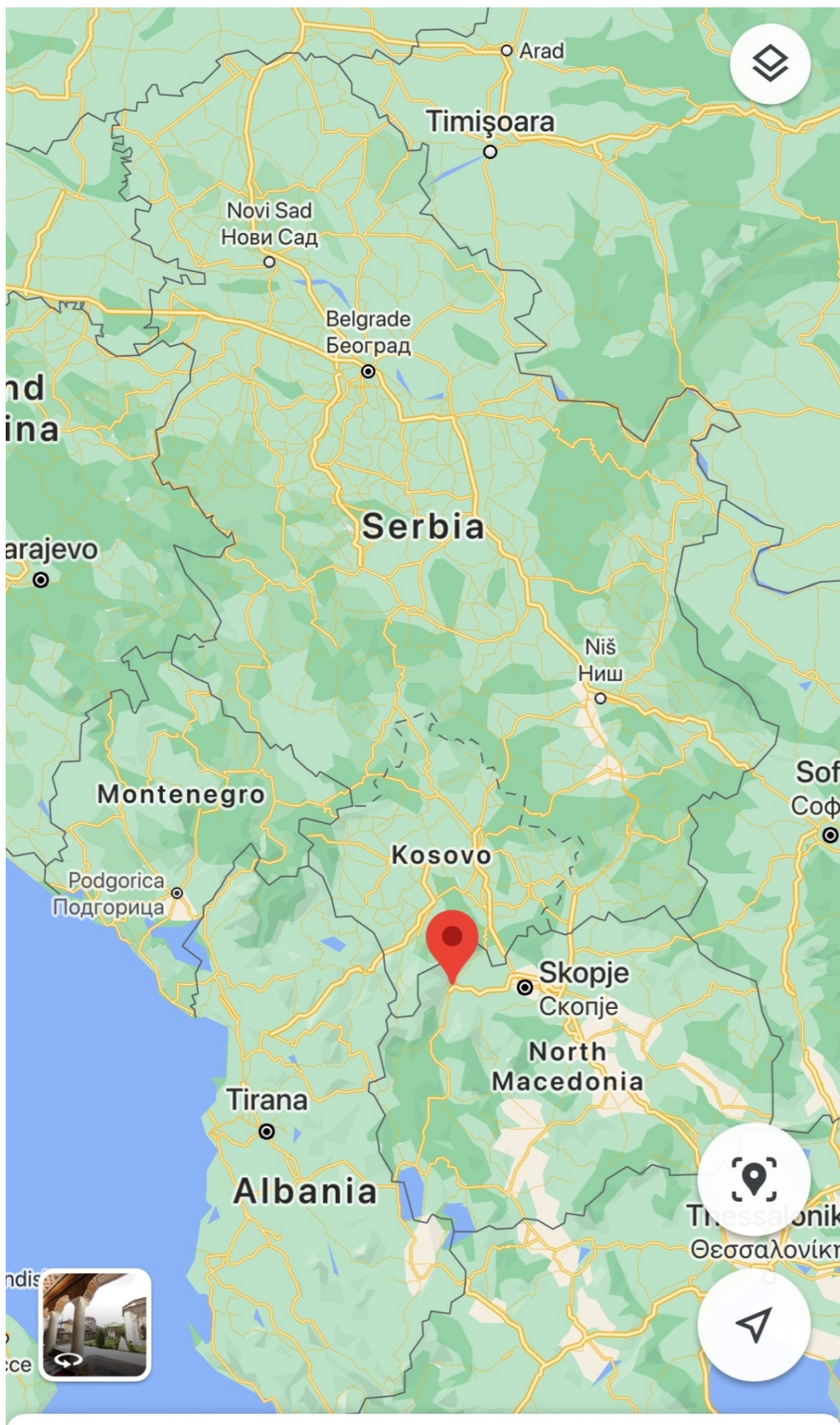
Два лево су краљ Стефан Првовенчани Немањић 1217-1228, а два десно његов унук краљ Стефан Драгутин 1276-1282.

Венецијански грош је сребрни новчић који је први пут представљен у Венецији 1193 године под Дуждом Енриком Данолом. Отац прве Српске краљице Ане Даноло. Тежина 2,178 грама +/- 1%, састојао се од 98,5% чистог сребра и процењивао се на 26 денара.

Друге италијанске ковнице новца су по примеру Венеције почеле издавати своје сопствене кованице. Верона, Болоња, Ређо, Парма и Павија су такође имали новчиће од чистог сребра са тежином отприлике тежином млетачког матапана до 1230 године.

Тај период од првог Венецијанског новца кованог 1193 године до ковања различитих градова до 1230 године представља повећање и ширење популарности матапана. Владавина првог Српског краља Стефана Првовенчаног налази се управо у том периоду 1217-1228!

Раније смо рекли да је прва остава Српског средњовековног новца која је садржала само врсту STEFANV REX SSTEANV пронађена у Тетову, данас Северна Македонија.

Tetovo
Тетово

У Верони од свих места пронађена је друга остава Српског средњовековног новца која садржи обе врсте. Указујући на то да су ковница и ковничари из Вероне, између осталих, коришћени за производњу Српских кованица. Зашто је остава Српског средњовековног новца пронађена у Италијанском граду Верони? Јер су тамо ти новчићи ковани.

Verona

Verona, VR, Italy

У 13 веку, Martino da Canale је тврдио да је млетачки грош „био актуелан у целом свету због свог доброг квалитета“.

1282 године Венеција је увела ограничења на своје Далматинске поседе забрањујући употребу копија гроша. Обратите пажњу, 1282 године, када је краља Стефана Драгутина заменио његов брат краљ Стефан Урош Милутин за краља Србије. Пре 1276 Српски матапан је по многим детаљима одговарао Венецијанском и као такав је био прихваћен и поштован.

Према Кронака Алтинате, Дужд Пиетро Зиани је одржавао мир дипломатским путем да би се Венеција могла концентрисати на своје недавне аквизиције у Грчкој.

Франкократија („владавина Франака“), позната и као Латинократија („владавина Латина“), а за млетачке домене Венетократија или Енетократија („владавина Венеције“) био је период у Грчкој историји после Четвртог крсташког рата (1204), када се поделом Византијског царства основао низ првенствено Француских и Италијанских држава.

Четврти крсташки рат (1202–1204) била је латинохришћанска оружана експедиција коју је позвао папа Иноћентије III. Намера експедиције била је повратак града Јерусалима који контролишу муслимани. Међутим, низ економских и политичких догађаја кулминирао је пљачком Цариграда од стране крсташке војске 1204 године, главног града Грчког Византијског царства под контролом хришћана, а не Египат како је првобитно планирано.

Ово стицање Грчке током Четвртог крсташког рата и касније припреме за Пети крсташки рат могле су играти главну улогу да 42 Дужд Пјетро Зианијо (1205-1229) тежи и одржава мир са својим суседима, укључујући Србију. Логично је и могуће да су природа ове политичке сцене и Млетачки интерес дозволили прихватање и подршку као и крунисање Стефана Првовенчаног и његове Млетачке жене 1217 године.

Како је Млетачки матапан био популаран стандард 13 века, валута стабилизована од Млетачке трговине, освајања и богатства сасвим је логично да би се тада блиском партнеру и савезнику, суседном краљевству дозволило да праве кованице истог типа. У ствари су их правили за њих. Србија једноставно није имала потребно сребро, вештину, стручност и искуство које су они развијали још од 1193 године. До тренутка када је владавина краља Стефана Првовенчаног почела, они су ковали матапан новчиће већ 24 године!

Касније, његов најмлађи син Урош I прави сличне новчиће са описом VROSIV REX SSTEPANV. Веома су слични кованицама његовог сина Стефана Уроша II Милутина, али главни начин да се разликују, између осталог, је тежина. Ако су, имајући у виду било које могуће оштећење, новчићи изнад 2г, онда су највероватније Урош I. Ако је испод 2г смањен од стандардних 2,178 г +/- 1%, за 20% на 1,724 г +/- 1%, онда је то највероватније Стефан Урош II Милутин. Новчићи са украсним словима припадају Урошу I.

У крајњем случају, за Уроша I и немамо пуно сумње али како то да први Српски краљ Стефан Првовенчани није имао свој новац? То би му био приоритет!

Матапан горе је најбољи кандидат. Ово је нова теза и искрено тражимо било какву помоћ, додатна истраживања и додатне доказе који нам могу помоћи да то докажемо ван сваке сумње.

Додатни материјал:

У књизи Сергија Димитријевића "Les émissions monétaires du roi Dragutin, de Vladislav et du roi Milutin", страна 28, помиње се документ из 1309 године у којем се наводи да се за 8 млетачких новчића матапана могли добити 9 новчића краља Милутина или 10 новчића краља Драгутина. То значи да је у односу на млетачког матапана тежина кованица Милутина смањена за 11% са 2.178г +/- 1%, на 1.938г +/- 1% и краља Драгутина за 20% са 2.178г +/- 1%, на 1,724г +/- 1%.

LES ÉMISSIONS MONÉTAIRES DU ROI DRAGUTIN, DE VLADISLAV II ET DU ROI MILUTIN

постојећих крстатих динара (краља Стефана Уроша II - Милутина), што је утврдио С. Димитријевић.⁴⁰

Погледамо ли све врсте новца краља Стефана (Драгутина) видимо да су у току његове самосталне владе и после одрицања од престола настали поред традиционалних динара са заставом који се кују од Стефана Уроша I (сл. 49-50), али који тада носе натпис STEFAN - S STEFAN/REX (сл. 11-18) и поред сасвим ретке врсте са владарем који прима двоструки крст (сл. 19-20) три нова типа новца. Сваки од њих носи посебан натпис:

1) Владар седи са скиптром и куглом која има двоструки крст - STEFAN REX (denari de cruce et de lilio - врста 5-сл. 21-22)

2) Владар седи са мачем на крилу - MONETA REGIS STEFANI (denari de macia врста 6 - сл. 23-24)

3) Владар стоји са скиптром - Стефа(н) равь X8 (H) или X-8 (христѸ) (руднички динар врста 7 - сл. 33-48).

Код свих динара краља Стефана (Драгутина) његово се име појављује искључиво као STEFANVS (са скраћеним завршетком) - STEFAN или СТЕФА(N) као што је то случај и са повељама.

У једном угарском архивском документу из 1309. године дате су релације српског и млетачког новца. У њему се помиње да је у једну марку сребра (тежинска мера) рачунато осам солди млетачких матапана "octo soldis Venetorum grossorum argenti pro marca qualibet computatis", девет солди рашких динара (краља Милутина) "soldos novem grossorum Rassionorum" или десет динара краља Србије (краља Драгутина) "in grossis regis Servie decem soldos grossorum ipsius regis Servie pro qualibet marca computando".⁴¹ Из овог произлази да су тадашњи динари краља Стефана Уроша II (Милутина) били за 11% тежи од тадашњих динара краља Стефана (Драгутина).

Упоредимо ли све новчане врсте краља Стефана Драгутина које су коване после његовог уступања престола Рашке његовом брату са бројним новчаним врстама новог краља Рашке Милутина, видимо да овом односу не одговарају ни руднички динари краља Драгутина који по просечној тежини спадају у тежу групу (врста 7 - 2,07 г) а ни динари са заставом и словним ознакама краља Милутина (врста 2 - 1,76 г) или крстати динари краља Милутина (врста 11 - 1,73 г) које спадају у лакшу групу. Очеvidно је да се у наведеном документу из 1309. године упоређују тежине динара са заставом краља Драгутина (врста 3 - 1,79 г; можда његових варијанти кованих после 1282. године) са свим бројним динарским врстама краља Милутина, тј. његовим бројним врстама динара са краљем на престолу (врста 4 - 2,08 г; врста 5 - 2,10 г; врста 6 - 1,95 г; врста 7 - 2,02 г) као и његова прва самостална врста динар са заставом и натписом VROSIVS S STEFAN/REX која садржи слова веронског типа (Милутинова врста 1 - 2,12 г), а бројно је заступљена у првих 5 од укупно 6 остава из времена краља Милутина.⁴²

На основу овог документа видимо да је 1309. године 96 млетачких матапана имало исту вредност као 108 рашких динара - краља Милутина или 120 динара regis Servie - краља Драгутина.⁴³

Динари краља Стефана (Драгутина) као сувладара Уроша I нађени су у остави из Делфија 1929. и у веронској остави. У првој од њих појављују се само динари краља Стефана Уроша I

⁴⁰ С. Димитријевић, *Проблеми...* I, 86 (Д II, 40-41).

⁴¹ М. Динић, *Крстати грошеви*, посебан отисак из XXI Зборника радова Византолошког института САН, књ. 1, 98.

⁴² С. Димитријевић, *Оставе које садрже српски средњовековни новац из периода до 1371* (Д II, поглавље III), Табела I.

⁴³ С. Димитријевић, *Проблеми...* I, 73, Д II, 17.

9 примера STEFANV REX STEFANV врсте који се подударају са 5 главних карактеристика.

Такође постоји интересантан примерак са STEFAN REX VROSIVS описом.

Слике Даниел Загорац.

LES ÉMISSIONS MONÉTAIRES DU ROI DRAGUTIN, DE VLADISLAV II ET DU ROI MILUTIN

("grossis de Rutnico") други је од 12. новембра 1322, годину дана после смрти краља Милутина, из времена непријатељства између Владислава и краља Стефана Дечанског ("grossis de Rudinico").⁶²

Једини примерак новца Стефана Владислава II који је нађен у остави био је један већ поменути примерак врсте I, са натписом СТЕФАН ВЛАДНСЛАВЪ, који је нађен у крагујевачкој остави.

III - ЗАЈЕДНИЧКА ПОЈАВА КРАЉА СТЕФАНА (ДРАГУТИНА) И КРАЉА СТЕФАНА УРОША II (МИЛУТИНА) НА ЈЕДНОЈ НОВЧАНОЈ ВРСТИ

Уступање престола Рашке од стране краља Стефана (Драгутина) његовом брату краљу Стефану Урошу II (Милутину) на сабору у Дежеву код Раса (1282) и задржавање северних крајева српске државе од стране краља Стефана (Драгутина) објашњава појаву заједничког новца два владара. Да је ова новчана врста кована у то доба видимо по њеној појави у веронској остави, закопаној негде 1284-1285, и остави из Vaskóhszikiási-a у којој се поред овог заједничког новца појављује само I. новчана врста краља Стефана Уроша II - Милутина, динар са заставом и натписом који садржи слова S, R, F и E, посебног, веронског типа.⁶³

III A - ЗАЈЕДНИЧКИ НОВАЦ КРАЉА СТЕФАНА (ДРАГУТИНА) И КРАЉА СТЕФАНА УРОША II (МИЛУТИНА)

1. ВРСТА - ЗАЈЕДНИЧКИ ДИНАР КРАЉА СТЕФАНА (ДРАГУТИНА) И КРАЉА СТЕФАНА УРОША II (МИЛУТИНА) СА ГОЛОГЛАВИМ ВЛАДАРОМ КОЈИ ПРИМА ОД СВ. СТЕФАНА КРСТАТИ БАРЈАК. НАТПИС ОБРАТАН STEFAN-VROSIVS/REX ПИСАН СЛОВИМА S, R, F И E СПЕЦИЈАЛНОГ ОБЛИКА (ВЕРОНСКИ ТИП). НА НАЛИЧЈУ ИСУС СЕДИ.

1. LE DINAR DU ROI STEFAN UROŠ II (MILUTIN) AVEC LE ROI TÊTE NUE QUI REÇOIE DE ST. ÉTIENNE LE DRAPEAUX AVEC LA CROIX. L'INSCRIPTION VROSIVS-S STEFAN/REX ÉCRIT AVEC LES LETTRES S, R, F ET E DU TYPE SPÉCIAL (LE TYPE DE VÉRONE). AU REVERS JÉSUS ASSIS.

Сл. 67-68. Примерак из збирке музеја Ермитаж у Лењинграду.
Fig. 67-68. L' exemplaire de la collection du musée Ermitazh à Lenjingrad.

⁶² М. Динић, *За историју рударства...* II, 12, нап. 58 и 59.

⁶³ С. Димитријевић, *Оставе...*, Д II, поглавље III.

Димитријевић каже да би ово могло бити заједничко ковање два брата краља Стефана Драгутина и краља Стефана Уроша II Милутина могуће око 1282 године. Због употребе украсних слова и других горе наведених карактеристика може бити и заједничко ковање оца и сина краља Уроша I и краља Стефана Драгутина око 1276.

У књизи REVUE BELGE DE NUMISMATIQUE ET DE SIGILLOGRAPHIE објављеној 1969 године у Бриселу ДИРЕКТОРИ: МАРЦЕЛ ХОЦ, ПАУЛ НАСТЕР, ЛЕОН ЛАЦРОИКС, ЕМИЛЕ БРОУЕТТЕ под насловом МЕТАЛНИ САДРЖАЈИ РАНОГ СРПСКОГ НОВЦА, страна 67, наводи:

„Смањење вредности српских динара.

Почетно раздобље је почело 1270-их, када је Српски динар блиско имитирао дизајн венецијанског гроша и био је готово исте тежине и финоће. Љубић 1, 5, 11 и 15, а наше 2, 3 и 4 доле су тешки преко 2,0г и по финоћи су преко 90%. Боттер новчићи које су анализирали Нани и Чремошник (92,4%, 96%) вероватно припадају истој категорији. Многи од «денарии де бандера» (тако названи у документима због заставе коју држе свети Стефан и краљ) имају, међутим, стандард смањене тежине од око 1,8г и садрже само 70% до 80% толико сребра као млетачки грош. Смањење тежине, према Сариа, догодило се 1282 или касно 1281. Педесетак година касније, око 1331 године, краљ Стефан Душан или, према Маријеу, Стефан Урош III Дечански) увео је реформисани ковани новац са новим дизајном витешке кациге. Анализе кованица 13-18 испод показују садржај сребра за ковани новац «кацига» од 75,6%, 76,4%, 74,9%, 74,6%, 74,9% и 75,1%. Правилност ових резултата указује на најимпресивнију техничку способност у Српским ковницама, а бројке снажно сугеришу да је предвиђени стандард финоће био три четвртине или 75%. “

Изнад смо говорили о 5 карактеристика за идентификацију. Сада имамо 6.

1. Тежина. 2.178г +/- 1%
2. Величина 20-21мм
3. Монеиер марк
4. Ред преко врха трона
5. Украсна слова
6. Садржај сребра. 94%-96% пада на 75%.

EARLY SERBIAN COINAGE

Зашто би се стандард млетачког матапана тако брзо променио током владавине краља Стефана Драгутина и краља Стефана Уроша II Милутина?

Има више смисла да је придржавање тежине, величине и готово чистог сребра млетачком стандарду било код ранијих краљева, Стефана Првовенчаног и Уроша I.

Доласком каснијих краљева, Стефана Драгутина и Милутина, стандард се смањује до 20% тежине и 25% садржаја сребра.

Тетовска остава (Македонија) од 4500 новчића пронађених 1974, садржала је 309 познатих новчића 6 владара Венеције:

Пиетро Зиани (1205–1229) - 21,
Јацопо Тиетроло (1229–1249) - 62,
Марино Моросини (1249–1252) - 8,
Рениеро Зено (1252–1268) - 110,
Лоренцо Тиетроло (1268–1275) - 70 и
Јацопо Цонтарини (1275–1280) - 38.

Временски период, дакле, обухвата 75 година од 1205 до 1280 и садржала је 225 (5%) Српских средњовековних новчића, од којих је познато 60. 51 је В. Јовановић купио за Народни музеј у Београду, а 9 их је у Лондону продала аукцијска кућа Italo Vecchi 1-2 Фебруара 1996 број 1594-1599 и 1724-1726.

Ово је прва и најстарија остава која је икада садржала Српски средњовековни новац.

Веронска остава (Италија) од 3477 новчића пронађених 1929 године, садржала је 3440 новчића 7 владара Венеције:

Пиетро Зиани (1205–1229) - 64,
Јацопо Тиетроло (1229–1249) - 225,
Марино Моросини (1249–1252) - 69,
Рениеро Зено (1252–1268) - 1225,
Лоренцо Тиетроло (1268–1275) - 710,
Јацопо Цонтарини (1275–1280) - 706 и
Ђовани Дандоло (1280–1289) - 441.

Временски период, дакле, обухвата 84 године од 1205 до 1289 и садржала је 37 Српских средњовековних новчића.

Ово је друга остава која укључује Српске средњовековне новчиће.

Цариболо остава, Валонара (Италија) од 575 новчића, садржала је 335 новчића 8 владара Венеције:

Пиетро Зиани (1205–1229) - 7,
Јацопо Тиетроло (1229–1249) - 12,
Марино Моросини (1249–1252) - 3,
Рениеро Зено (1252–1268) - 63,
Лоренцо Тиетроло (1268–1275) - 31,
Јацопо Цонтарини (1275–1280) - 44,
Ђовани Дандоло (1280–1289) - 67 и
Пјетро Градениго (1289–1311) - 108.

Временски период, дакле, обухвата 106 година од 1205 до 1311 и садржала је 240 Српских средњовековних новчића.

Ово је трећа остава која укључује Српске средњовековне новчиће.

Следеће је објавио Guiseppe Gerola у Rassegna Numismalica XXVII, 1930, стране 177-182.

— 181 —

	Caribollo	Verona
Pietro Ziani (1205-1229)	7	64
Jacopo Tiepolo (1229-1249)	12	225
Marino Morosini (1249-1253)	3	69
Ranieri Zeno (1253-1268)	63	1225
Lorenzo Tiepolo (1268-1275)	31	710
Jacopo Contarini (1275-1280)	44	706
Giovanni Dandolo (1280-1289)	67	441
Pietro Gradenigo (1289-1311)	108	—
Re serbi	240	37
	-----	-----
Totale	575	3477

Ова остава је такође укључивала 37 Српких средњовековних кованица! Књига их сврстава у 3 групе.

I GRUPPO.

A) *Sotto al gomito sinistro del Salvatore una crocetta decussata o stellina a cinque punte :*

1.	VROSSIVS	∞ STEEF·AN' (²)	(ma la S che significa <i>sanctus</i> ridotta ad un mucchio di punti scomposti)	g. 2,15 .	pezzi 1
2.	VROSIV'	∞ STEFAN'		g. 2,13 — 1,97	» 3
3.	VROSIV·	∞ STEFAN'		g. 2,05 .	» 1

B) *Lo stesso segno presso la gamba destra del Salvatore.*

4.	VROSIVS	∞ STEFAN'		g. 2,14 — 2,01	» 3
5.	VROSIV'	·SSTEFAN'		g. 2,09 . .	» 1

C) *Alla sinistra (per chi guarda) dell'asta della bandiera una lettera o segno non rilevabile, a punte.*

6.	VROSIV'	·S·TEFAN'		g. 2,11	» 1
----	---------	-----------	--	---------	-----

D) *Nessun segno.*

7.	VROSIV ⁹	∞ STEFAN'		g. 2,21 . .	» 1
8.	VROSIV'	∞ STEFAN'		g. 2,19 — 2,07	» 8
9.	VROSIV·	∞ STEFAN		g. 2,17 .	» 1
10.	VROSIV	∞ STEFAN·		g. 2,12	» 2

E) *Il re è coronato, la bandiera è convertita in croce patriarcale, diversa è la disposizione del titolo REX; il trono del Salvatore è fiancheggiato da due gigli.*

11.	VROSIRE—X—S—STEFAN'			g. 1,12 .	» 1
-----	---------------------	--	--	-----------	-----

(Simile a Ljubic, tav. V, n. 3).

Totale pezzi 23

23 кованице су у групи број 1. На свима је опис VROSIV или VROSIVS REX SSTEUFAN углавном са усправним словом S. Број 11 је једини испод 2г, 1.12г.

II GRUPPO.

A) *Crocetta decussata a sinistra dell'asta della bandiera; stellina a sei punte presso il piede destro del Salvatore.*

12.	TEFAN'	VROSIVS		g. 2,24 .	pezzi 1
-----	--------	---------	--	-----------	---------

(Simile a Ljubic, tav. IV, n. 18).

B) *Crocetta decussata sotto al gomito sinistro del Salvatore.*

13.	STEFAN'	VROSIV·S·	(ma incerti i punti e la posizione dell'ultima S).	(Forse come Castellani, n. 15511) g. 2,18 .	» 1
-----	---------	-----------	--	---	-----

C) *Senza segni.*

14.	STEFAN II'	VROSIV:		g. 2,16 — 2,07 .	» 2
-----	------------	---------	--	------------------	-----

Totale pezzi 4

4 кованице у групи број 2. На свима је опис STEFAN REX VROSIV или VROSIVS.

III GRUPPO.

- A) *Sotto al gomito sinistro del Salvatore un punto.*
 15. STEFAN' S STEFAII' g. 211 pezzi 1
 (Simile a Ljubic, tav. V, n. 18).
- B) *Presso la gamba destra del Salvatore un anelletto.*
 16. STEFANV' · ∞ STEFANV (ma i punti
 potrebbero anche far parte della S) g. 2,12 » 1
- C) *Presso la gamba destra del Salvatore una crocetta decussata.*
 17. STEFANV' ∞ STEFANV' g. 2,13 » 1
 (Simile a Ljubic, tav. V, n. 15).
- D) *Presso la gamba destra del Salvatore un punto ⁽¹⁾.*
 18. STEFANV' · ∞ STEFANV' (ma è dubbio
 se i punti facciano parte della S) g. 2,14 — 2,05 » 4
A riportare pezzi 7

⁽¹⁾ Questo e quello dell'anelletto (di cui sopra) sono due segni di massaro comuni nei matapani veneti, anche specificatamente collocati a codesto modo: oltre ai più antichi, vedansi quelli di Jacopo Contarini per il punto e quelli di Giovanni Dandolo per l'anelletto (N. PAPA'ROPOLI, *Le monete di Venezia*, Venezia, 1893, vol. I, pag. 118, n. 4, e pag. 138, n. 6).

— 180 —

- Riporto pezzi 7*
- E) *Senza segni.*
 19. STEFANV ∞ STEFANV g. 2,13 » 1
- F) *La bandiera è sostituita dalla croce; e lungo l'asta molto
 distanziata la leggenda R — E — (X).*
 20. STEFAN' · ∞ STEFAN' g. 2,13 — 2,11 » 2
 (Cfr. Ljubic, tav. V, n. 7)
- Totale pezzi 10

10 новчића је у групи 3. Сви имају опис STEFAN или STEFANV REX S STEFAN или STEFANV највише са усправним S.

Ако је у овој остави било 7 владара Венеције од 1205 до 1289 године, није ли такође разумно закључити да је у њој било Српских владара из истог временског периода, 4 Српска краља од 1217 до 1289 године? Ако су Српски новчићи ковани у италијанским градовима, то би објаснило зашто су закопани, негде после 1282 године и пронађени заједно 1929 године.

Новчићи број 15-20 из групе број 3 су краљ Стефан Првовенчани 1217-1228.

Новчићи број 1-10 из групе број 1 су краљ Урош I 1243-1276

Новчићи број 12-14 из групе број 2 су краљ Урош I и краљ Стефан Драгутин заједничко ковање 1276 и

Новчић број 11 из групе број 1 је краљ Стефан Урош II Милутин 1282-1321.